

wana i ryta; z ornamentem rokokowym; na owalnej stopie pumska w kształcie
łódki z wilot; i ruchomą nakrywką; punca nieczytelna. Ok. 1760.

L a w a t e r z. Miedziany, trybowany i ryty; wanienka na trzech nóżkach
trybowana w muszle i rozety, pumska na wode o ścianach sześciobocznych
na podstawie trójkątnej, ryta i puncowana. Na pumsce data 1746.

O r n a t. Z tkaniny jedwabnej przetykanej srebrną nicią z girlandami
dużych kwiatów. Francja XVIII w. D a l m a t y k a, jedwabna z tkaniny
jedwabnej z końca XVIII w.

D z w o n y. 1. O średnicy 64 cm z wizerunkiem Matki Boskiej i napisem
na płaszczyźnie: SALVA NOS PER IESU DOMINE, a poniżej ANNO DOMINI 1566.
2. O średnicy 84 cm. Na płaszczyźnie Ukrzyżowanie, druga scena nieczytelna;
z zatartym napisem i datą 1686. Uszkodzony.

PAŁAC.

Wiadomości dotyczące jego budowy są nader skąpe. Pierwszą budowlą
muruwaną, połączoną z ogrodem i zwierzyńcem uniósł biskup kujawski Andrzej
Lipski w r. 1626 /wit. Okol./. W r. 1773 pałac został przebudowany
od fundamentów przez biskupa Antoniego Ostrowskiego. Do roku 1818 let-
nia rezydencja biskupów kujawskich, po przejściu w 1818 dóbr biskupich
w Wolborsu przez rząd, pałac zamieniony na koszary uległ licznym prze-
róbkom, które zatężyły niemal całkowicie pierwotny układ wnętrza i zsun-
ęły jego zewnętrzny sylwetę. Obecnie w pałacu mieści się szkoła rolni-
cza. Późnobarokowy.

Położony wraz z oficynami i zabudowaniami gospodarskimi oraz par-
kiem przy szosie Warszawa-Piotrków. Kompleks budynków skupiony wokół
obszernej dziedzińca zamkniętego od zach. ogrodzeniem z żelaznych szta-
chet wybiegającym falistą linią ku przodowi, z bramą wjazdową. Na wprost
niej budynek główny, po bokach dziedzińca pod kątem prostym do niego
dwie analogiczne oficyny i bliżej dwa budynki gospodarskie. Wszystkie bu-
dynki murowane z cegły i potynkowane. Po za pałacem park schodzący tera-
zami do stawu położonego na osi pałacu.

B u d y n e k g ł ó w n y na planie wydłużonego prostokąta dwu-
kondygnacyjny z trzema ryzalitami o bokach zaokrąglonych od zach. i jed-
nym od wsch. Elewacja zach. trzynastociosowa, pd. czterociosowa; wsch i pn.
mają odpowiednio o jedną od więcej. Ryzality środkowe o trzech, boczne
o 1 osi. Wejście główne pośrodku od zach., ogrodowe zamknięte, a jego
miejsce zajmuje blenda okienna. Ściany rozczłonkowane pilastrami o gło-
wicach jónskich, biegnącymi przez całą wysokość, wzbogaconymi w ryzali-

✓ Dach ulepszony, kity dachówką, w nim nowe okna lukarny.

tach girlandami kwiatów. Okna prostokątne z uszakami, o rytmicznym układzie, przedzielone gzymsami kordonowymi. Nad silnie występującym gzymsami wieńczącym półkolistą fruntę ryzalitów bocznych i trójkątne środkowych, wach. ponad dobudowanym trzecim piętrem. W tympanonie zach. kartusz rokokowy z napisem: Amicis et genio 1773.

Wnętrze, przez przebudowy straciło zupełnie swój pierwotny charakter. Obecnie środek budynku zajmuje nowa klatka schodowa, system korytarzowy.

OFICYNY.

Na planie prostokąta, jednopiętrowe. Dach czterospadowy kryty dachówką. Okna prostokątne w trzynastosiłowych elewacjach pn. i pd., umieszczone symetrycznie. Podział pionowy zaznaczony lizenami biegnącymi przez całą wysokość budynku. Wejści główne umieszczone w środku, ujęte w podwójne pilastry z belkowaniem. Oficyna pd. wypalona w czasie działań wojennych 1939-45 r. różni się od pn. jedynie silnym ryzalitem na osi pd.elewacji. Podział wnętrza zaznaczony korytarzem biegnącym wzdłuż budynku, po obu stronach ubikacje użytkowe.

BUDYNKI GOSPODARZE.

Wzniesione pod kątem prostym do oficyn. Na planie prostokąta. Do szerszej części środkowej, parterowej, krytej dachem jednospadowym przylegają dwie analogiczne części jednopiętrowe, na planie kwadratu o dachach dwuspadowych. Dachy kryte papą.

PARK.